

ВІДНОСИНИ, ЩО РЕГУЛЮЮТЬСЯ ФІНАНСОВИМ ПРАВОМ

Діяльність держави відносно мобілізації, розподілу і використання централізованих і децентралізованих фондів грошових засобів називається *фінансовою діяльністю держави*. Відноsinам, які виникають в процесі фінансової діяльності, за допомогою відповідних правових норм надається правовий характер. Слід знати, що всі фінансові відносини є грошовими, але не всі грошові відносини є фінансовими.

Фінансові правовідносини – врегульовані фінансово-правовими нормами суспільні відносини, що виникають в процесі фінансової діяльності.

Фінансове право – це сукупність правових норм, що регулюють відносини в області фінансової діяльності. Фінансове право регулює відносини в області бюджету, його прибутків і витрат, податків, деяких аспектів страхування і т. п.

ПОНЯТТЯ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ

Основним джерелом бюджетного права поряд з відповідними нормами Конституції України є Бюджетний кодекс України від 21.06.2001 р.

Бюджет – план формування та використання фінансових ресурсів для забезпечення завдань і функцій, які здійснюються органами державної влади, органами влади АРК та органами місцевого самоврядування протягом бюджетного періоду. Бюджетний період для всіх бюджетів, що складають бюджетну систему, становить 1 календарний рік, який починається 1 січня кожного року і закінчується 31 грудня того ж року.

Бюджетна система України – сукупність державного бюджету та місцевих бюджетів, побудована з урахуванням економічних відносин, державного і адміністративно-територіальних устроїв і врегульована нормами права.

Відповідно до ст. 95 Конституції України бюджетна система України будується на засадах справедливого і неупередженого розподілу суспільного багатства між громадянами і територіальними громадами. Виключно законом про Державний бюджет України визначаються будь-які видатки держави на загальносуспільні потреби, розмір і цільове спрямування цих видатків.

Бюджетна система України ґрунтується на таких принципах:

- 1) *єдності бюджетної системи України* – єдність бюджетної системи України забезпечується єдиною правовою базою, єдиною грошовою системою, єдиним регулюванням бюджетних

- відносин, єдиною бюджетною класифікацією, єдністю порядку виконання бюджетів та ведення бухгалтерського обліку і звітності;
- 2) *збалансованості* – повноваження на здійснення витрат бюджету повинні відповідати обсягу надходжень до бюджету на відповідний бюджетний період;
 - 3) *самостійності* – Державний бюджет України та місцеві бюджети є самостійними. Держава коштами державного бюджету не несе відповідальності за бюджетні зобов'язання органів влади АРК та органів місцевого самоврядування. Органи влади АРК та органи місцевого самоврядування коштами відповідних бюджетів не несуть відповідальності за бюджетні зобов'язання одне одного, а також за бюджетні зобов'язання держави. Самостійність бюджетів забезпечується закріпленням за ними відповідних джерел доходів, правом відповідних органів державної влади, органів влади АРК та органів місцевого самоврядування на визначення напрямів використання коштів відповідно до законодавства України, правом Верховної Ради АРК та відповідних рад самостійно і незалежно одне від одного розглядати та затверджувати відповідні бюджети;
 - 4) *повноти* – до складу бюджетів підлягають включенню всі надходження до бюджетів та витрати бюджетів, що здійснюються відповідно до нормативно-правових актів органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування;
 - 5) *обґрунтованості* – бюджет формується на реалістичних макропоказниках економічного і соціального розвитку держави та розрахунках надходжень до бюджету і витрат бюджету, що здійснюються відповідно до затверджених методик та правил;
 - 6) *ефективності* – при складанні та виконанні бюджетів усі учасники бюджетного процесу мають прагнути досягнення запланованих цілей при залученні мінімального обсягу бюджетних коштів та досягнення максимального результату при використанні визначеного бюджетом обсягу коштів;
 - 7) *субсидіарності* – розподіл видів видатків між державним бюджетом та місцевими бюджетами, а також між місцевими бюджетами повинен ґрунтуватися на максимально можливому наближенні надання суспільних послуг до їх безпосереднього споживача;
 - 8) *цільового використання бюджетних коштів* – бюджетні кошти використовуються тільки на цілі, визначені бюджетними призначеннями;
 - 9) *справедливості і неупередженості* – бюджетна система Украї-

ни будується на засадах справедливого і неупередженого розподілу суспільного багатства між громадянами і територіальними громадами;

- 10) *публічності та прозорості* – Державний бюджет України та місцеві бюджети затверджуються, а рішення щодо звіту про їх виконання приймаються відповідно Верховною Радою України, Верховною Радою АРК та відповідними радами;
- 11) *відповідальності учасників бюджетного процесу* – кожен учасник бюджетного процесу несе відповідальність за свої дії або бездіяльність на кожній стадії бюджетного процесу.

Бюджетна система України			
<i>державний</i>	<i>бю-</i>	<i>місцевий</i>	<i>бюджет</i>
<i>джет</i>		<i>бюджет</i>	<i>місцевого</i>
			<i>самоврядування</i>

Місцевими бюджетами визнаються бюджет АРК, обласні, районні бюджети, бюджети районів у містах та бюджети місцевого самоврядування. *Бюджетами місцевого самоврядування* визнаються бюджети територіальних громад сіл, селищ, міст та їх об'єднань.

Бюджет завжди відображає систему існуючих економічних відносин.

Державний бюджет України є централізованим фондом фінансових ресурсів держави, необхідних для матеріального забезпечення здійснення її функцій і завдань. **Державний бюджет** – фінансове утворення і використання централізованого фонду коштів, які спрямовуються на потреби держави, адміністративно-територіальних одиниць, що сприяє збалансованості соціально-економічного розвитку регіонів з урахуванням їх історичних, економічних, екологічних та демографічних особливостей. Бюджетне фінансування враховує потреби зміцнення оборони країни, утримання правоохоронних органів та органів виконавчої влади.

<i>Державний бюджет</i>	
проект розробляє і подає на затвердження	Кабінет Міністрів
затверджується	Верховною Радою в формі закону на період – 1 рік.

Бюджетний закон

- враховує зміни, які відбулися в економічному житті країни,
- вносить зміни у бюджетний порядок,
- враховує нові потрібні суспільству і державі зміни у складі державних доходів і витратків.

<i>Державний бюджет</i>	
↓	↓
прибуткова частина	витратна частина

відбиваються	
податкова політика держави	пріоритетні напрямки витрачання державних засобів.

Доходи бюджету — усі податкові, неподаткові та ін. надходження на безповоротній основі, справляння яких передбачено законодавством України (включаючи трансфери, дарунки, гранти).

Доходи бюджету			
↓	↓	↓	↓
податкові надходження;	неподаткові надходження	доходи від операцій з капіталом	трансфери
передбачені податковими законами України загальнодержавні і місцеві податки, збори та ін. обов'язкові платежі.	1) доходи від власності та підприємницької діяльності; 2) адміністративні збори та платежі, доходи від некомерційного та побічного продажу; 3) надходження від штрафів та фінансових санкцій; 4) ін. неподаткові надходження.		кошти, одержані від ін. органів державної влади, органів влади АРК, органів місцевого самоврядування, ін. держав або міжнародних організацій на безоплатній та безповоротній основі.

Видатки бюджету — кошти, що спрямовуються на здійснення програм та заходів, передбачених відповідним бюджетом, за винятком коштів на погашення основної суми боргу та повернення надміру сплачених до бюджету сум;

Класифікація видатків бюджету:

I. За функціями, з виконанням яких пов'язані видатки (функціональна класифікація видатків):

- 1) видатки бюджетів на здійснення відповідно загальних функцій держави, АРК чи місцевого самоврядування;
- 2) видатки на здійснення відповідно функцій держави, АРК чи місцевого самоврядування.

II. За економічною характеристикою операцій, при проведенні яких здійснюються ці видатки (економічна класифікація видатків):

- поточні видатки;
- капітальні видатки та кредитування за вирахуванням погашення, склад яких визначається Міністром фінансів України

III. За ознакою головного розпорядника бюджетних коштів (відомча класифікація видатків). Визначає перелік головних розпорядників бюджетних коштів. На її основі Державне казначейство України та місцеві фінансові органи ведуть реєстр усіх розпоряд-

ників бюджетних коштів.

IV. За бюджетними програмами (програмна класифікація видатків). Застосовується при формуванні бюджету за програмно-цільовим методом.

Складові частини бюджету	
загальний фонд	спеціальний фонд
1) всі доходи бюджету, крім тих, що призначені для зарахування до спеціального фонду; 2) всі видатки бюджету за рахунок надходжень до загального фонду бюджету; 3) фінансування загального фонду бюджету.	1) бюджетні призначення на видатки за рахунок конкретно визначених джерел надходжень; 2) гранти або дарунки (у вартісному обрахунку), одержані розпорядниками бюджетних коштів на конкретну мету; 3) різницю між доходами і видатками спеціального фонду бюджету.

Стадії бюджетного процесу:

- 1) складання проектів бюджетів;
- 2) розгляд та прийняття закону про Державний бюджет України, рішень про місцеві бюджети;
- 3) виконання бюджету, в тому числі у разі необхідності внесення змін до закону про Державний бюджет України, рішення про місцеві бюджети;
- 4) підготовка та розгляд звіту про виконання бюджету і прийняття рішення щодо нього.

Учасники бюджетного процесу – органи та посадові особи, які наділені бюджетними повноваженнями.

Для здійснення програм та заходів, які проводяться за рахунок коштів бюджету, бюджетні асигнування надаються розпорядникам бюджетних коштів.

Резервний фонд бюджету формується для здійснення непередбачених видатків, що не носять постійного характеру і не могли бути передбачені при складанні проекту бюджету.

Структура місцевих бюджетів	
надходження	витрати на виконання повноважень органів влади АРК, місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування

Склад доходів, що закріплюються за бюджетами місцевого самоврядування:

- 1) прибутковий податок з громадян;
- 2) державне мито в частині, що належить відповідним бюджетам;
- 3) плата за ліцензії на провадження певних видів господарської

- діяльності та сертифікати, що видаються виконавчими органами відповідних рад;
- 4) плата за державну реєстрацію суб'єктів підприємницької діяльності, що справляється виконавчими органами відповідних рад;
 - 5) плата за торговий патент на здійснення деяких видів підприємницької діяльності (за винятком плати за придбання торгових патентів пунктами продажу нафтопродуктів (автозаправними станціями, заправними пунктами), що справляється виконавчими органами відповідних рад;
 - 6) надходження адміністративних штрафів, що накладаються виконавчими органами відповідних рад або утвореними ними в установленому порядку адміністративними комісіями;
 - 7) єдиний податок для суб'єктів малого підприємництва у частині, що належить відповідним бюджетам.

Нормативи відррахувань від прибуткового податку з громадян до бюджетів місцевого самоврядування

До доходів бюджетів	міст Києва і Севастополя	зараховується 100 %	загального обсягу прибуткового податку з громадян, що справляється на території цих міст.
	міст республіканського (в АРК) та обласного значення	зараховується 75 % від	
	міст районного значення, сіл, селищ чи їх об'єднань	зараховується 25 % від	

Міжбюджетні трансферти – кошти, які безоплатно і безповотно передаються з одного бюджету до іншого.

БАНКИ

Структуру банківської системи, економічні, організаційні та правові засади створення, діяльності, реорганізації і ліквідації банків визначає Закон “Про банки і банківську діяльність” від 7.12.2000 р. з наступними змінами і доповненнями.

Банківська система України		
Національний банк України	інші банки	філій іноземних банків
, що створені і діють на території України відповідно до закону.		

Банк – фінансова установа. **Банк** — юридична особа, яка має виключне право на підставі ліцензії Національного банку України здійснювати у сукупності такі операції:

- залучення у вклади грошових коштів фізичних і юридичних

осіб та розміщення зазначених коштів від свого імені, на власних умовах та на власний ризик,

- відкриття і ведення банківських рахунків фізичних та юридичних осіб.

Національний банк України — центральний банк держави, основною функцією якого є забезпечення стабільності грошової одиниці України — гривні.

Банки				
універсальні	спеціалізовані			
	ощадні	інвестиційні	іпотечні	розрахункові (клірингові)

Банк самостійно визначає напрями своєї діяльності і спеціалізацію за видами операцій. Національний банк України здійснює регулювання діяльності спеціалізованих банків через економічні нормативи та нормативно-правове забезпечення здійснюваних цими банками операцій.

Банки мають право самостійно володіти, користуватися та розпоряджатися майном, що перебуває у їхній власності.

Учасниками банку можуть бути

- юридичні і фізичні особи,
- резиденти та нерезиденти,
- держава в особі Кабінету Міністрів України або уповноважених ним органів.

Власники істотної участі у банку повинні мати бездоганну ділову репутацію та задовільний фінансовий стан.

Банки в Україні створюються у формі	
публічного акціонерного товариства	кооперативного банку

Учасниками банку можуть бути

- юридичні особи та громадяни,
- резиденти і нерезиденти,
- а також держава в особі Кабінету Міністрів України або уповноважених ним органів.

Учасниками банку не можуть бути

- юридичні особи, в яких банк має істотну участь,
- об'єднання громадян,
- релігійні організації,
- благодійні організації.

Банки мають право створювати банківські об'єднання, види яких визначаються законом. Банки можуть бути учасниками промислово-фінансових груп з дотриманням вимог антимонопольного законодавства України. Банк може бути учасником лише одного банківського об'єднання.

Банківське об'єднання створюється за попередньою згодою Національного банку України та підлягає державній реєстрації. Учасники банківського об'єднання несуть відповідальність за зобов'язаннями інших його учасників відповідно до укладеного між ними договору.

Державний банк — це банк, сто відсотків статутного капіталу якого належать державі. Створюється за рішенням Кабінету Міністрів України

<i>Органи</i>	
<i>управління</i>	<i>контролю</i>
<i>державного банку</i>	
наглядова рада та правління банку	ревізійна комісія, персональний та кількісний склад якої визначаються наглядовою радою державного банку

У разі прийняття рішення про часткове або повне відчуження державою належних їй акцій (паїв) державного банку такий банк втрачає статус державного.

Кооперативний банк – це банк, створений суб'єктами господарювання, а також ін. особами за принципом територіальності на засадах добровільного членства та об'єднання пайових внесків для спільної грошово-кредитної діяльності. Статутний фонд кооперативного банку поділяється на паї.

<i>Кооперативні банки</i>	
↓	↓
<i>місцеві</i>	<i>центральный</i>
<i>учасники</i>	
мінімальна кількість (у межах області) не менше 50 осіб.	місцеві кооперативні банки

Органами управління кооперативних банків є загальні збори учасників (пайовиків), спостережна рада банку та правління банку. Органом контролю є ревізійна комісія банку.

<i>Органи</i>	
<i>управління</i>	<i>контролю</i>
<i>кооперативного банку</i>	
загальні збори учасників (пайовиків), спостережна рада та правління	є ревізійна комісія банку

Статутний капітал кооперативного банку поділяється на паї. Кожний учасник кооперативного банку незалежно від розміру своєї участі у капіталі банку (паю) має право 1-го голосу. Прибутки або збитки кооперативного банку за результатами фінансового року розподіляються між учасниками пропорційно розміру їх паю.

<i>Банківські об'єднання</i>		
↓	↓	↓

<i>банківська корпорация</i>	<i>банківська холдингова група</i>	<i>фінансова холдингова група</i>
юридична особа (банк), засновниками та акціонерами якої можуть бути виключно банки. Створюється з метою концентрації капіталів банків — учасників корпорації, підвищення їх загальної ліквідності та платоспроможності, забезпечення координації та нагляду за їх діяльністю.	банківське об'єднання, до складу якого входять виключно банки. Материнському банку має належати не менше 50 % акціонерного (пайового) капіталу або голосів кожного з ін. учасників групи, які є його дочірніми банками. Дочірній банк не має права володіти акціями материнського банку.	складається переважно або виключно з установ, що надають фінансові послуги, причому серед них має бути щонайменше один банк, і материнська компанія має бути фінансовою установою. Материнській компанії має належати більше 50 % акціонерного (пайового) капіталу кожного з учасників фінансової холдингової групи.

Банки мають право створювати неприбуткові *спілки чи асоціації* з метою

- захисту та представлення інтересів своїх членів,
- розвитку міжрегіональних та міжнародних зв'язків,
- забезпечення наукового та інформаційного обміну і професійних інтересів,
- розробки рекомендацій щодо банківської діяльності.

Банківські спілки та асоціації не мають права займатися банківською чи підприємницькою діяльністю і не можуть бути створені з метою отримання прибутку.

Структура капіталу банку	
основний капітал	додатковий капітал
сплачений і зареєстрований статутний капітал розкриті резерви, які створені або збільшені за рахунок • нерозподіленого прибутку, • надбавок до курсу акцій і додаткових внесків акціонерів у капітал, • загальний фонд покриття ризиків, що	Не може бути більшим 100 % основного капіталу. Може включати: 1) нерозкриті резерви; 2) резерви переоцінки; 3) гібридні (борг/капітал) капітальні інструменти; 4) субординований борг (звичайні незабезпечені боргові капітальні інструменти, які за умовою контракту не можуть бути забрані з банку раніше 5 років). При цьому сума таких коштів, включених у капітал, не може перевищувати 50 % розмі-

створюється під невизначений ризик при проведенні банківських операцій.	ру основного капіталу зі щорічним зменшенням на 20 % від його первинної вартості протягом 5 останніх років угоди.
---	---

Мінімальний розмір статутного капіталу на момент реєстрації банку не може бути менше:

1) для місцевих кооперативних банків	1 мільйона євро;
2) для комерційних банків, які здійснюють свою діяльність на території однієї області	3 мільйонів євро;
3) для банків, які здійснюють свою діяльність на території всієї України,	5 мільйонів євро.

Перерахування розміру статутного капіталу у гривні здійснюється за офіційним курсом гривні до іноземних валют, встановленим Національним банком України на день укладення установчого договору.

Банки зобов'язані формувати **резервний фонд** на покриття непередбачених збитків по всіх статтях активів та позабалансових зобов'язаннях. Розмір відрахувань до резервного фонду має бути не менше 5 % від прибутку банку до досягнення ними 25 % розміру регулятивного капіталу банку.

Банківські операції. Виключно банківські операції, які дозволяється здійснювати тільки юридичним особам, які мають банківську ліцензію:

- 1) приймання вкладів (депозитів) від юридичних і фізичних осіб;
- 2) відкриття та ведення поточних рахунків клієнтів і банків-кореспондентів, у тому числі переказ грошових коштів з цих рахунків за допомогою платіжних інструментів та зарахування коштів на них;
- 3) розміщення залучених коштів від свого імені, на власних умовах та на власний ризик.

Банк, крім перелічених, має право здійснювати такі операції та угоди:

- 1) операції з валютними цінностями;
- 2) емісію власних цінних паперів;
- 3) організацію купівлі та продажу цінних паперів за дорученням клієнтів;
- 4) здійснення операцій на ринку цінних паперів від свого імені (включаючи андеррайтинг);
- 5) надання гарантій і поручительств та інших зобов'язань від третіх осіб, які передбачають їх виконання у грошовій формі;
- 6) придбання права вимоги на виконання зобов'язань у грошовій формі за поставлені товари чи надані послуги, приймаючи на себе ризик виконання таких вимог та прийом платежів (факторинг);
- 7) лізинг;
- 8) послуги з відповідального зберігання та надання в оренду

- сейфів для зберігання цінностей та документів;
- 9) випуск, купівлю, продаж і обслуговування чеків, векселів та інших оборотних платіжних інструментів;
 - 10) випуск банківських платіжних карток і здійснення операцій з використанням цих карток;
 - 11) надання консультаційних та інформаційних послуг щодо банківських операцій.

Для здійснення банківської діяльності банки відкривають та ведуть кореспондентські рахунки у Національному банку України та ін. банках в Україні і за її межами, банківські рахунки для фізичних та юридичних осіб у гривнях та іноземній валюті.

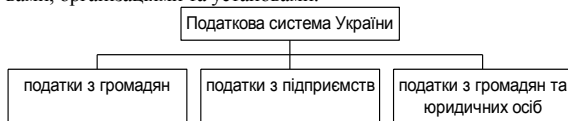
<i>Банківські розрахунки проводяться у</i>	
<i>готівковій формі</i>	<i>безготівковій формі</i>
	на підставі розрахункових документів на паперових носіях чи в електронному вигляді

Банки в Україні можуть використовувати як платіжні інструменти платіжні доручення, платіжні вимоги, вимоги-доручення, векселі, чеки, банківські платіжні картки та інші дебетові і кредитові платіжні інструменти, що застосовуються у міжнародній банківській практиці.

При виконанні розрахункової операції банк зобов'язаний перевірити достовірність та формальну відповідність документа.

ПОНЯТТЯ ПОДАТКУ ТА ЙОГО ВИДИ

Податки – це обов'язкові, нормовані платежі у державний або місцевий бюджети, які вносяться окремими особами, підприємствами, організаціями та установами.

Податкова політика є виключним правом України і проводиться самостійно в республіці. Встановлення і скасування податків, зборів, інших обов'язкових платежів до бюджетів та внесків до державних цільових фондів, а також пільг їх платникам здійснюється ВР України, ВР Автономної Республіки Крим і місцевими Радами народних депутатів.

Принципи системи оподаткування

- обов'язковість,
- економічна доцільність,
- соціальна справедливість,
- поєднання інтересів держави, регіонів, підприємств і громадян.

Система оподаткування забезпечує надходження коштів до бю-

джетів відповідних рівнів і державних цільових фондів.

Платники податків

зобов'язані:

- вести бухгалтерський облік, складати звітність про фінансово-господарську діяльність;
- подавати до державних податкових інспекцій декларації, бухгалтерську звітність, які пов'язані з обчисленням і сплатою податків та ін. обов'язкових платежів;
- сплачувати належні суми податків та інших обов'язкових платежів у встановлені законодавством терміни;
- допускати посадових осіб податкових інспекцій до обстеження приміщень, що використовуються для одержання доходів, чи пов'язані з утриманням об'єктів оподаткування, а також для перевірок з питань обчислення і сплати податків та ін. обов'язкових платежів.

мають право:

- подавати державним податковим інспекціям документи, що підтверджують право на пільги щодо оподаткування;
- одержувати та ознайомлюватися з актами перевірок, проведених державними податковими інспекціями;
- оскаржувати у встановленому законом порядку рішення податкових інспекцій та дії її посадових осіб.

Функції податків

фискальна	регулююча
-----------	-----------

Види податків:

<i>Прямі податки</i>		<i>Непрямі податки</i>	
податки, які стягує держава безпосередньо з доходів або майна платників податків.		податки на товари і послуги, що встановлюються у вигляді надбавки до ціни або тарифу.	
<i>Загальнодержавні податки та інші обов'язкові платежі</i>		<i>Місцеві податки, збори та інші обов'язкові платежі</i>	
Податки з громадян	Податки з підприємств	Податки, які сплачують як громадяни, так і юридичні особи.	

Оподаткування — порядок, пов'язаний з визначенням об'єкта оподаткування, обчисленням та сплатою (утриманням) податку.

Об'єкти оподаткування:

- доходи (прибуток);
- додана вартість продукції (товарів, послуг);
- вартість певних товарів;
- спеціальне використання природних ресурсів;
- майно юридичних і фізичних осіб;

- інші об'єкти, визначені законодавчими актами України.

Податок з доходів фізичних осіб. Закон «Про податок з доходів фізичних осіб» (22.05.2003 р.)

Податок з доходів фізичних осіб – плата фізичної особи за послуги, які надаються їй територіальною громадою, на території якої така фізична особа має податкову адресу або розташована особу, що утримує цей податок згідно із законом. **Дохід** – сума будь-яких коштів, вартість матеріального і нематеріального майна, ін. активів, що мають вартість, одержаних платником податку у власність або нарахованих на його користь, чи набутих незаконним шляхом (кошти або майно (немайнові активи), отримані платником податку як хабар, викрадені чи знайдені як скарб, не зданий державі) протягом відповідного звітного податкового періоду з різних джерел як на території України, так і за її межами.

Платники податку з доходів фізичних осіб :		
резидент,		нерезидент
громадянин України, фізична особа без громадянства або громадянин іноземної держави		
яка має місце проживання в Україні		
отримує доходи		
з джерелом їх походження з території України	іноземні доходи	з джерелом їх походження з території України.

Об'єкти оподаткування	
резидента	нерезидента
• загальний місячний оподатковуваний дохід; • чистий річний оподатковуваний дохід, який визначається шляхом зменшення загального річного оподаткованого доходу на суму податкового кредиту звітного року; • доходи з джерелом їх походження з України, які підлягають кінцевому оподаткуванню при їх виплаті; • іноземні доходи.	• загальний місячний оподатковуваний дохід з джерелом його походження з України; • загальний річний оподатковуваний дохід з джерелом його походження з України; • доходи з джерелом їх походження з України, які підлягають кінцевому оподаткуванню при їх виплаті.

При нарахуванні доходів у вигляді заробітної плати об'єкт оподаткування визначається як нарахована сума такої заробітної плати, зменшена на суму збору до Пенсійного фонду України чи внесків

до фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування.

Загальний оподатковуваний дохід — будь-який дохід, який підлягає оподаткуванню, нарахований (виплачений) на користь платника податку протягом звітного податкового періоду (далі — оподатковуваний дохід).

<i>Загальний оподатковуваний дохід</i>	
<i>місячний</i>	<i>річний</i>
дорівнює сумі	
оподатковуваних доходів, випланих (нарахованих) протягом звітного податкового місяця.	загальних місячних оподатковуваних доходів, отриманих (нарахованих) протягом звітного податкового року

Доходи, які не включаються до складу загального місячного або річного оподаткованого доходу

- сума державної адресної допомоги, житлових та ін. субсидій або дотацій, компенсацій, винагород та страхових виплат, які отримуються платником податку відповідно з бюджетів, Пенсійного фонду України та фондів загальнообов'язкового державного соціального. Базою (об'єктом) для нарахування збору до Пенсійного фонду України чи внесків до фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування громадян є заробітна плата платника податку.

Податкові соціальні пільги

Платник податку має право на зменшення суми загального місячного оподаткованого доходу, отриманого з джерел на території України від одного працедавця у вигляді заробітної плати, на суму податкової соціальної пільги. У разі якщо платник податку має право на застосування податкової соціальної пільги з двох і більше підстав податкова соціальна пільга застосовується один раз з підстави, що передбачає її найбільший розмір.

Закон передбачає особливості нарахування та сплати окремих видів доходів:

- доходу від надання нерухомості в оренду (суборенду), житловий найм (піднайм);
- процентів;
- дивідендів;
- виграшів та призів;
- благодійної допомоги;
- доходів, отриманих за договорами довгострокового страхування життя та недержавного пенсійного страхування;
- операцій з продажу або обміну об'єктів нерухомого майна;
- операцій з продажу або обміну об'єкта рухомого майна;

- доходу, отриманого платником податку внаслідок прийняття ним у спадщину коштів, майна, майнових чи немайнових прав;
- та ін.

Річна декларація про майновий стан і доходи (податкова декларація) подається платником податку, який:

- а) зобов'язаний подавати таку декларацію згідно з нормами законів;
- б) має право подати таку декларацію для отримання податкового кредиту.

Декларація заповнюється платником податку самостійно або ін. особою, нотаріально уповноваженою таким платником податку здійснювати таке заповнення.

Державні податкові адміністрації здійснюють облік платників податків. Були створені Указом Президента України «Про утворення Державної податкової адміністрації України та місцевих державних податкових адміністрацій» (22.08.1996).

Державну податкову службу	України	очолоє	Голова Державної податкової адміністрації України	якого призначає на посаду.	за поданням Прем'єр-міністра України Президент України.	
				звільняє з посади	Президент України.	
	АРК, областей, міст Києва та Севастополя		Голова відповідної податкової адміністрації	призначає на посаду і звільняє з посади.	Кабінет Міністрів України за поданням Голови Державної податкової адміністрації України	

Державна податкова адміністрація України є центральним органом виконавчої влади. Податкові адміністрації не можуть входити до складу місцевих державних адміністрацій.

Їхнє головне завдання: контроль за дотриманням податкового законодавства, правильністю обчислення, повнотою і своєчасністю сплати до бюджету податків, зборів, інших обов'язкових платежів, встановлених законодавством.

Мають право:

- ✓ здійснювати перевірки фінансових та інших документів;
- ✓ одержувати та вилучати безплатно від юридичних та фізичних

- ✓ осіб відповідні довідки, інформацію, документи;
- ✓ обстежувати виробничі, складські, торговельні та інші приміщення;
- ✓ застосувати до підприємств, установ, організацій і громадян фінансові санкції.

У системі податкової адміністрації створена податкова поліція, яка наділяється правом проведення оперативно-розшукової діяльності та розслідування злочинів у галузі податкового законодавства.

Скарги на дії службових осіб податкової служби вирішуються у порядку підлеглості або в судовому порядку.

Чинним законодавством України передбачена матеріальна, адміністративна та кримінальна відповідальність за порушення законодавства про податки.
